

SYLABUS PŘEDMĚTU – PREZENČNÍ STUDIUM

Slezská univerzita v Opavě					
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné					
Platnost akreditace do					
Kód studijního předmětu	PPMA	Kód katedry	FIN		
Název studijního předmětu	Portfolio management Portfolio Management Portfolio Management				
Typ zařazení předmětu do studijních programů	Povinný (A) – HPSNP BA Povinně volitelný (B) – HPSNP FI		Doporučený ročník/semestr	2/2	
Jiný způsob vyjádření rozsahu					
Rozsah studijního předmětu	2+1	Hodin za týden	3	Počet kreditů	3 ECTS
Způsob zakončení	zápočet				
Forma výuky	přednáška, seminář				
Rozsah konzultací (soustředění)					
Podmínky absolvování předmětu	Povinná účast na seminářích 25 %. Seminární práce, diskuze, průběžný test, závěrečná písemná zkouška.				
Návaznost předmětu	podmiňující	předmět může být zapsán nezávisle na jiných předmětech			
Vyučující	vylučující				
	interní	Doc. Ing. Daniel Stavárek, Ph.D., přednášející Ing. Stanislav Matuszek			
	externí				
Stručná anotace předmětu					
Seznámit posluchače s problematikou managementu portfolií, prohloubit znalosti teoretických přístupů a metodických nástrojů portfoliových analýz. Důraz je kladen na praktické uplatnění metod fundamentální a technické analýzy, teorii oceňování jednotlivých typů finančních derivátů, teorii portfolia a portfolio management finančních instrumentů. Výuka zahrnuje oceňování a možnosti využití finančních derivátů v managementu portfolií, podrobnou analýzu a metodiku určování efektivních portfolií, model oceňování kapitálových aktiv, faktorové modely a model arbitrážního oceňování. Koncepce kurzu předpokládá seznámení se standardními softwarovými produkty používanými v dané oblasti včetně aplikace ekonometrických metod.					
Struktura výkladu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akciové a dluhopisové analýzy 2. Teorie portfolia 3. Modely rovnováhy na kapitálovém trhu 4. Management akciových portfolií 5. Management dluhopisových portfolií 6. Trhy finančních derivátů 7. Analýza oceňování a využití forwardů a futures 					

8. Teorie oceňování opcí a jejich aplikace
9. Swapy a jejich využití
10. Management portfolií finančních derivátů

1. Akciové a dluhopisové analýzy

Teorie efektivních trhů a testování forem efektivnosti, význam pro portfolio management. Fundamentální a technická analýza. Psychologické aspekty investování na finančních trzích. Dluhové cenné papíry a jejich oceňování. Ceny dluhopisů a spotové úrokové sazby. Determinace spotových úrokových sazeb. Determinace ceny a výnosu do doby splatnosti dluhových nástrojů.

2. Teorie portfolia

Geneze, vznik a extenze investiční teorie a teorie portfolia. Základní principy konstrukce investičního portfolia. Výnos a riziko finančního aktiva a portfolia aktiva. Předpoklady platnosti modelu Markowitz. Atributy kombinace rizikových aktiv bez krátkých prodejů. Přípustná množina portfolií. Efektivní hranice bez krátkých prodejů a s krátkými prodeji. Bezrizikové aktivum a efektivní hranice. Techniky stanovení efektivní hranice. Indiferenční křivky investorů. Optimální portfolio.

3. Modely rovnováhy na kapitálovém trhu

Zjednodušení procesu výběru portfolia. Jednoduchý indexní model. Faktory alfa a beta. Odhady a adjustace historického beta. Beta a predikce korelačních koeficientů. Tržní model. Korelační struktura výnosu finančních aktiv. Obecný multiindexový model a průmyslový indexový model. Modely průměrné korelace. Smíšené modely. Fundamentální multiindexové modely. Jednoduché techniky stanovení efektivní hranice. Standardní model oceňování kapitálových aktiv (CAPM). Předpoklady standardního CAPM. Přístupy k odvození CAPM. Kritika CAPM (R. Roll). Modifikace předpokladů CAPM a nestandardní formy CAPM. Zero-Beta CAPM. Empirické testy rovnovážných modelů. Teorie arbitrážního oceňování (APT). Mechanismus APT. Odhady a testování APT. Faktorová analýza. Jednofaktorové a vícefaktorové modely. Spojený model CAPM-APM.

4. Management akciových portfolií

Investiční proces, funkce a cíle portfolio managementu. Výběr strategie, aktivní, pasivní a smíšené řízení. Alokace a selekce aktiv, tržní časování, strategie indexace a imunizace. Správa a revize portfolií, hodnocení výkonnosti portfolií podle indexů (Sharpe, Treynor a Jensen indexy). Konstrukce optimálního aktivně řízeného portfolia rizikových aktiv (metoda Elton-Gruber-Padberg). Dekompozice celkového výnosu (E. Fama). Řízení rizik portfolií. Aplikace metody Value-at-Risk. Revidované přístupy k portfolio managementu. Management akciových portfolií. Pasivní management. Aktivní management. Management pasivní versus aktivní. Mezinárodní diverzifikace a řízení portfolií. Světové tržní portfolio. Kalkulace výnosů zahraničních investic. Riziko zahraničních investic. Přínosy mezinárodní diverzifikace. Efekt kursového (devizového) rizika. Očekávané výnosy a výkonnost portfolia.

5. Management dluhopisových portfolií

Management dluhopisových portfolií. Podstata pasivních strategií. Homogenita očekávání. Imunizace a imunizační techniky. Vyrovnávání peněžních toků. Projetí výnosové křivky. Předpoklady uplatnění aktivních strategií. Alokace, selekce a tržní časování. Výměnné strategie (anomální výměna, bezpečnostní výměna). Dluhopisové a akciové investice s tokem pasiv (fixed liability stream, stochastic liability stream), bond stock mix.

6. Trhy finančních derivátů

Důvody a podmínky vzniku burzovních a mimoburzovních trhů finančních derivátů. Podstata termínového kontraktu, základní pojmy a charakteristiky jednotlivých druhů kontraktů. Subjekty trhů, pozice stran kontraktu. Obchodní pokyny a způsob obchodování na termínových trzích. Základní možnosti využití finančních derivátů : arbitráž, spekulace a zajišťování (hedging). Systematizace a rozdělení trhů termínových kontraktů. Nejdůležitější bazické (podkladové) instrumenty burzovních a mimoburzovních trhů. Nejvýznamnější světové trhy, jejich vývoj, obchodní systémy a nejdůležitější obchodované kontrakty. Struktura a její změny globálních termínových trhů. Specifikace kontraktů, obchodní podmínky, vypořádání závazků. Aktuální vývoj na světových termínových trzích, integrace a aliance burzovních trhů.

7. Analýza oceňování a využití forwardů a futures

Podstata a charakteristika kontraktu. Výhody, rizika a nevýhody forwardových derivátů. Forward Rate Agreement (FRA): princip, charakteristiky, pozice stran kontraktu. Obchodní podmínky FRA a jejich standardizace podle FRABBA terms. Určení hodnoty a plnění z hlediska kupujícího a prodávajícího kontrakt. Určení výše FRA-sazby – přístup založený na refinančních nákladech banky a na alternativních investicích. Kotace FRA-sazeb bankami. Využití FRA v tržních situacích. Ostatní forwardové kontrakty: měnové (fixní, floatingový, bez dodání, profit-forward, limitní), úrokové (typ forward-forward). Důvody standardizace pevně sjednaných kontraktů, analýza odlišností futures od forwardů. Princip a základní rysy futures. Pozice stran kontraktu. Způsob obchodování na burzách futures. Standardizace kontraktů: obchodní dny, velikost, bazické instrumenty, kurz, krok kotace (tick size), hodnota kroku kotace (tick value), princip denního zúčtovávání (mark-to-market). Zúčtovací (clearingové) středisko a jeho funkce, systém záloh. Oceňování futures: model nákladů přenosu (cost of carry), arbitráže cash and carry a reverzní cash and carry, bezarbitrážní pásmo. Báze, carry a value, síla a slabost báze, stavy backwardation a contango. Využití futures. Zajišťování (long, short, cross hedge, bazické riziko, rolling futures), spekulace (position trading, spreading), arbitráže cash and carry, reverzní a forwardové. Druhy futures kontraktů, jejich specifikace a oceňování. Úrokové futures na dluhopisy a na úrokové sazby, futures měnové a na akciové indexy.

8. Teorie oceňování opcí a jejich aplikace

Základní terminologie oceňování opcí, opční prémie, vnitřní a časová hodnota, meze opčních premií pro evropské i americké opce typu call a put. Parita put-call. Opce in-, at- a out-of-the money. Binomický oceňovací model, binomický rozvoj, jedno- a více-stupňový model, indexy růstu a poklesu ceny bazického aktiva, Sharpův přístup, model Cox-Ross-Rubinstein. Přístup založený na spojitém čase, Black-Scholes-Mertonův model (BSM), předpoklady platnosti, odvození vzorce modelu (geometrický Brownův pohyb, Wienerův proces, Itoovo lemma), statická analýza modelu. Zobecnění, modifikace a extenze modelu. Model s úpravou na dividendy (Merton). Oceňovací modely pro opce na měny (Garman-Kohlhagen) a pro opce na futures (Black). Ukazatele senzitivity a rizikovosti opce: delta, gamma, vega, rho, theta, ostatní (lambda, speed, charm, colour, fugit). Hedging pomocí ukazatelů citlivosti opce - statický, dynamický. Empirické testy BSM modelu. Využití softwarových programů Univopt a DerivaGem při stanovení hodnoty opce.

9. Swapy a jejich využití

Základní koncepce swapů. Rozdělení podle hledisek a základní charakteristiky jednotlivých druhů. Úrokové, měnové, pasivní a aktivní swapy. Vývoj, struktura a postavení trhů swapů. Instrumenty předcházející swapům – parallel loan, back-to-back loan. Motivy uzavírání

swapových kontraktů. Kombinace aktivních a pasivních kontraktů. Speciální druhy swapů (koktailové, forwardové a revolvingové). Případové studie možností využití swapů při zajišťování a spekulaci. Kotace, způsob obchodování, swapové smlouvy a možnosti zrušení swapu.

10. Management portfolií finančních derivátů

Aplikace teorie portfolia na trhy finančních derivátů. Portfolia s využitím hedgingových strategií. Statické a dynamické zajišťování portfolií s využitím opcí. Delta-gama strategie. Gama neutrální a gama negativní portfolio, gama pozitivní portfolio. Neutrální (delta, gama, vega, theta, lambda) portfolio.

Povinná literatura

BRADA, J. *Teorie portfolia*. 1. vyd. Praha: VŠE, 1996. ISBN 8070792590.

ELTON, EJ., GRUBER, MJ. *Modern Portfolio Theory and Investment Analysis*. 5th ed. New York, etc.: John Wiley & Sons, 1995. ISBN 0-471-00743-9.

HULL, JC. *Options, Futures and Other Derivatives*. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1999. ISBN 0-130-22444-8.

JÍLEK, J. *Finanční a komoditní deriváty*. Praha: Grada Publishing, 2002, kap. 1, 2, 6.6. ISBN 80-247-0342-4.

Doporučená literatura

AMBROŽ, L. *Oceňování opcí*. Praha: C.H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-531-3.

ARLT, J. *Moderní metody modelování ekonomických časových řad*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 8071695394.

CAMPBELL, JY., LO, AW., MACKINLAY, AC. *The Econometrics of Financial Markets*. 1st ed. New York: Princeton University Press, 1997. ISBN 0691043019.

CUTHBERTSON, K., NITZSCHE, D. *Financial Engineering*. Chichester, etc.: John Wiley & Sons, 2001. ISBN 0-471-49584-0.

DAS, S. *Risk Management and Financial Derivatives*. 1st ed. London: McMillan Press, 1997. ISBN 0333713974.

CHANCE, DM. *An Introduction to Derivatives*. 3th ed. Orlando: The Dryden Press, 1995. ISBN 0030035880.

JÍLEK, J. *Termínové a opční obchody*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. 8071691836.

MICHAUD, RO. *Efficient Asset Management: A Practical Guide to Stock Portfolio Optimization and Asset Allocation*. 1st ed. Boston: Harvard Business School Press, 1998. ISBN 0875847439.

MUSÍLEK, P. *Finanční trhy a investiční bankovnictví*. Praha: ETC Publishing, 1999. ISBN 80-8600-678-6.

SHARPE, WF., ALEXANDER, GJ. *Investice*. 4. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85605-47-3.

VERBEEK, M. *A Guide to Modern Econometrics*. Chichester, etc.: John Wiley & Sons, 2000. ISBN 0-471-89982-8.

VÍŠKOVÁ, H. *Technická analýza akcií*. 1. vyd. Praha: HZ Systém, 1997. ISBN 8086009130

Studijní pomůcky
V rámci výuky předmětu a k jeho prezentaci na seminářích jsou využívána elektronická média a aplikační programy (MetaStock, EVIEWS, Portfolio aj.).
Poznámky a výjimky